

POROČILO O DEJAVNOSTI DRUŠTVA NOVINARJEV SLOVENIJE V LETU 2024

Marec 2025

DNS
()?!

Foto: Mankica Kranjec Ducheyne

Društvo novinarjev Slovenije kot stanovska novinarska organizacija v letu 2024 združuje skoraj 800 članov. Njegova temeljna vloga ostaja zastopanje interesov novinarjev in novinarske skupnosti.

Upravni odbor društva je samostojno ali v sodelovanju s sorodnimi organizacijami v letu 2024 sprejel **23 stališč**, s katerimi se je odzival na dogajanje na RTV Slovenija, odpuščanja na Večeru, različne oblike omejevanja novinarskega dela, opozoril pa je tudi na potrebo po odgovornejšemu moderiranju komentarjev pod objavami na družbenih omrežjih ter na previdnost in spoštovanje etičnih standardov pri poročanju o mladoletnikih in manjšinskih skupinah. Znova smo opozarjali tudi na sodniške prakse, ki posegajo v pravico do svobode izražanja.

Sodelovali smo v javni razpravi o **predlogu zakona o medijih (ZMed-1)**, ki ga je ministrstvo za kulturo v javno obravnavo poslalo decembra 2023. Februarja smo javno objavili svoje pripombe. Pri tem smo izpostavili, da nov zakon potrebujemo in z njim že močno zamujamo, saj je trenutno veljavni zastarel. Predlog prepoznava tehnološki razvoj in njegove posledice, denimo širi definicijo medija in ureja področje uporabe umetne inteligence v medijih. Deloma vključuje dobre rešitve iz predhodno predlaganih novel in upošteva določbe Akta o svobodi medijev.

Naše ključne pripombe so bile:

- Predlog ureditve državnih pomoči medijem, kot jih opredeljuje predlog zakona, ne predstavlja pričakovanega napredka od obstoječe zakonodaje in ne zagotavlja ne medijske ne vsebinske pluralnosti niti ne ohranjanja kakovostnega in etičnega novinarstva. Ministrstvu za kulturo smo predlagali, da koncipira dejanske sheme državnih pomoči novinarski produkciji ter zanje zagotovi ustrezna sredstva, kar pomeni vsaj 15 milijonov letno.
- Po našem mnenju mora biti vpis v razvid obvezen ali pa vsaj pogoj za dostop do sredstev državnih pomoči. Tudi za medije, ki prejemajo druga javna sredstva, kot so na primer lokalni mediji, mora biti vpis v razvid obvezen.
- Glede na to, da zadnje letno poročilo Evropske komisije o stanju pravne države Slovenijo poziva k dodatnim prizadevanjem za zaščito novinarjev, smo ocenili, da bi zakonski predlog moral vzpostaviti ukrepe za zaščito novinarjev, zlasti na spletu.
- Predlagali smo, da zakon o medijih pripozna samoregulacijski mehanizem in zagotovi finančno podporo delovanju tripartitnega Medijskega sveta za novinarsko etiko, seveda ob vseh varovalkah, ki omogočajo popolno neodvisnost upravljanja in delovanja etičnega telesa.
- Pridružili smo se pozivom nepridobitnih medijev iz tako imenovanega tretjega medijskega stebra in predlagali, da ministrstvo v predlogu zakona uredi status »nepridobitnega medija posebnega pomena«.

O predlogu zakona o medijih smo 24. aprila razpravljali tudi v javni debati, ki smo jo organizirali skupaj s Sindikatом novinarjev Slovenije, v njej pa sta sodelovala tudi predstavnika ministrstva za kulturo in ministrstva za gospodarstvo.

Odzvali smo se tudi na predlog **nove resolucije o nacionalnem programu za kulturo 2024–2031**, ki ga je ministrstvo za kulturo februarja poslalo v javno obravnavo. Eden od trinajstih tako imenovanih

strateških ciljev je avtonomnost kulture in medijev. V društvu smo prepričani, da resolucija in akcijski načrt ne vsebujeta politik in ukrepov za doseganje ciljev, ki jih je aktualna vlada zapisala v programskem delu koalicijske pogodbe. Gre bolj ali manj za reprodukcijo obstoječega stanja, kar pa ni stagniranje, ampak napredujoče nazadovanje.

Ministrstvo za finance je predlagalo spremembo 44. člena **Zakona o množičnem vrednotenju nepremičnin**, in sicer tako, da bi ukinilo dostop javnosti do identifikacijskih oznak nepremičnin v evidenci trga nepremičnin. Takšni spremembi smo julija nasprotovali, saj je javni vpogled v evidenco trga nepremičnin, vključno z identifikacijskimi podatki o nepremičninah pomembno orodje novinarjev pri preiskovanju koruptivnih dejanj in okoliščin, ki vodijo v navzkrižje interesov. Oktobra so spremembi nasprotovali tudi poslanci in so določbo iz zakonskega besedila črtali.

Julija se je zaključila tudi javna razprava o predlogu novega **zakona o Slovenski tiskovni agenciji (STA)**. Tudi v tem primeru smo se vključili v javno razpravo. Slovenska tiskovna agencija je ključen del slovenskega medijskega prostora, ki zagotavlja točne, ažurne in celovite informacije. V društvu smo že večkrat izrazili zaskrbljenost glede financiranja STA in poudarili potrebo po stabilnem, preglednem in večletnem financiranju, ki ni podvrženo politični arbitrarnosti, kar je v predlogu umanjalo. Dodatno pa menimo, da predlog ni upošteval določb predloga zakona o medijih (ZMED-1) in evropskega akta o svobodi medijev (EMFA). Med drugim smo zahtevali, da se predlagana metodologija za izračun financiranja gospodarske javne službe obrazloži na razumljiv način. Nasprotovali smo rešitvi, po kateri bi vlada potrjevala cenik storitev za naročnike, saj bi to lahko povečalo politične pritiske na agencijo.

Že četrtrič smo sodelovali pri izvedbi natečaja **Najboljša prostovoljska zgodba** (na pobudo Slovenske filantropije). Priznanje za najboljšo zgodbo v letu 2023 je prejela novinarka portala ZON.si Neža Šabanovič Grmšek.

Sodelovali smo pri predstavitvi knjige novinarja Boštjana Videmška *Mir in vojna*. Z njim se je na prvi predstavitvi pogovarjal Gašper Andrinek, predsednik društva.

V oktobru smo gostili Združenje ONA VE in novinarko drugega največjega švedskega časopisa Svenska Dagbladet - SvD Hanno Österberg. Alenka Jelen z Univerze v Stirlingu in Univerze v Ljubljani ter profesor Samo Kropivnik z Univerze v Ljubljani sta nam predstavila rezultate raziskave *Reprezentacija spolov v slovenskih medijev*. Ugotovili so, da v večjih slovenskih medijih prevladujejo moški viri (73 %) v primerjavi z ženskimi (27 %). Novinarka Hanna Österberg je desetim udeleženkam in udeležencem predstavila prakse in strategije, ki jih je uporabila za povečanje glasu žensk.

Aktiv upokojenih novinarjev je 22. oktobra v Črnomlju obeležil 80. obletnico ustanovitve Slovenskega časnikarskega društva, ki se je pozneje preimenovalo v Društvo novinarjev Slovenije.

Celjski aktiv društva je novembra soočil novinarje in predstavnike PR-služb. Obe strani sta pojasnjevali svoj način dela, svojo odgovornost ter pričakovanja, hkrati pa si nastavili tudi ogledalo ter iskali možnosti za izboljšave. Strinjali so se, da je sodelovanje potrebno. Predstavniki odnosov z javnostmi so poudarili, da kljub družbenim omrežjem, ki jih tudi sami uporabljajo za svojo promocijo in obveščanje javnosti, PR-službe klasične medije še vedno vidijo kot zelo pomembne.

Redno iščemo mednarodne vire za financiranje novinarskih projektov, izobraževanja novinarjev, poklicne izmenjave, natečaje za novinarske nagrade oziroma finančno podporo preiskovalnim in drugim novinarskim projektom ter jih posredujemo članom društva in medijem.

ZAŠČITA NADZORNE VLOGE CIVILNE DRUŽBE IN NOVINARJEV V SLOVENIJI

Projekt Zaščita nadzorne vloge civilne družbe in novinarjev v Sloveniji, ki ga financira NEF-Mreža evropskih fundacij (Program Civitates) in pri katerem sodelujemo Mirovni inštitut, Društvo novinarjev Slovenije in Pod črto, rešuje grožnje in izzive za uresničevanje nadzorne vloge civilne družbe in novinarjev v Sloveniji. Četrta faza projekta traja od 1. januarja 2024 do 31. marca 2025. Skupna vrednost projekta je 50 tisoč evrov, delež DNS pa 15 tisoč.

Društvo v sklopu projekta nadaljuje spremljanje napadov na medijske ustvarjalce v Sloveniji. V letu 2024 smo na platformi [Prijavi napad](#) zabeležili **dvanajst napadov**. Zbrane podatke bomo uporabili za pripravo predlogov za učinkovitejšo zaščito novinarjev v komunikaciji s pristojnimi organi in odločevalci. Nekateri napade na platformi smo dodatno podprli tudi z javnim odzivom, denimo oviranje Radia Študent pri poročanju o ŠOU v Ljubljani, napad na fotoreporterja na protestu, prepoved udeležbe na projekciji filma in dogodku ob premieri ter odločitev višjega sodišča, ki je mediju naložilo, da mora objaviti odgovor občine.

Novinarjem, ki so tarče napadov, ponujamo tudi [brezplačno prvo uro pravnega svetovanja](#). V letu 2024 je to možnost izkoristil en urednik.

Oblikovali smo strokovno delovno skupino, sestavljeno iz medijskih pravnikov, nevladnih organizacij in pristojnih ministrstev, v okviru katere pripravljamo priporočila ukrepov, tako zakonodajnih sprememb kot drugih ukrepov, s katerimi bi zmanjšali negativne posledice SLAPP tožb na novinarje in medije. V okviru projekta se osredotočamo na kazenski del SLAPP tožb, ki v Sloveniji predstavljajo kar 62 odstotkov vseh SLAPP primerov in ki jih direktiva na ureja. Delovna skupina se je v okviru javne razprave o predlogu zakona o zaščitnih ukrepih zoper strateške tožbe za onemogočanje javnega udejstvovanja, na operativnem sestanku sestala s predstavniki ministrstva za pravosodje in podala pripombe na predlog zakona.

MENTORSKI PROGRAM DOBER, BOLJŠI, Z MENTORJEM

Društvo novinarjev Slovenije je v letu 2024 zagnalo prvo sezono mentorskega programa, ki smo ga poimenovali Dober, boljši, z mentorjem. Z njim želimo zapolniti vrzel, ki jo opažamo pri prenosu znanj med izkušenejšimi in mlajšimi novinarji – po letih in po stažu. Gre za večmesečni program, v katerem

bodo mentoriranci v paru z mentorjem skozi redna srečanja ali pogovore na daljavo lahko pridobili nova znanja, ki jih bodo opolnomočila za opravljanje poklica.

V društvu smo v začetni fazi nagovorili veliko izkušenih kolegic in kolegov, trinajst pa se jih je pridružilo programu, ki so ga podprli tudi številni odgovorni uredniki. Od 14. oktobra do 11. novembra pa smo zbrali tudi šestnajst prijav potencialnih mentorirancev. Na podlagi prijav, v katerih so mentoriranci opisali svoje cilje in izzive, smo sestavili **štirinajst mentorskih parov**. Začetek dela parov je postavljen v februar 2025.

Izvajanje projekta v letih 2024 in 2025 je s skupaj 18 tisoč evri podprlo ministrstvo za kulturo v sklopu Javnega razpisa za izbor projektov krepitve podpornega okolja v kulturi v letih 2024–2025 (JPR KPOK-24-25).

FESTIVAL KAKOVOSTNIH MEDIJSKIH VSEBIN NAPREJ/FORWARD

Kot uverturo v trinajsto izdajo festivala je Društvo študentov novinarstva FEJS v sodelovanju z DNS pripravilo okroglo mizo z naslovom Novi obrazi novinarstva: Naš poklic v dobi digitalne preobrazbe. Izvedli smo jo v **torek, 3. decembra**, na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Študentka novinarstva Urška Žižek, ki je omizje moderirala, se je pogovarjala z mladimi kolegi iz treh različnih medijev, predvsem o spremembah, ki se v novinarstvu dogajajo vse pogosteje in hitreje, kot bi pričakovali ali si želeli.

Prva »uradna« postaja je bil v **sredo, 4. decembra, Kranj**. Tradicionalna festivalska rubrika Medijska bera je bila zato letos gorenjsko obarvana. Svoje izstopajoče projekte so predstavili prav mediji iz gorenjske regije, Gorenjski glas, Radio Sora in Radio Gorenc. Skladno z rdečo nitjo festivala – prepletanjem lokalnega in globalnega – smo v Kranj pripeljali tudi gosta iz tujine – bolgarskega novinarja Nikolaja Krasteva. Predvajali smo njegov dokumentarni film Druga Rusija, projekciji filma pa je sledil pogovor, ki ga je moderiral novinar Vala 202 Luka Hvalc.

Festival se je v **četrtek, 5. decembra**, nadaljeval v **Celju**. Celjski dan smo začeli s fotografsko delavnico, ki jo je vodil Voranc Vogel. Sledila je razprava o lokalnem novinarstvu, v kateri so se vsi sodelujoči strinjali, da je za lokalne novinarje ključno, da so na terenu. Žal pa jim za to zaradi preobremenjenosti z drugimi nalogami primanjkuje časa.

Zaključni, **ljubljski** dan festivala, v **petek, 6. decembra**, se je začel s predavanjem direktorja danskega medija Zetland Tava Klitgaard, ki je predstavil pristop počasnega novinarstva in članski poslovni model njihovega medija, ki kar tri četrtine zaslužka pridobi s članarinami. Poudaril je pomen prilagajanja bralcem, poslušalcem, gledalcem – tudi s formati objav – in vključevanja bralcev, npr. z organizacijo dogodkov ali individualnimi pogovori. Sledil je pogovor o medijih kot orožju v mednarodnih odnosih.

Podelili smo tudi novinarske nagrade **čuvaj**, s katerimi izpostavljamo dobre novinarske prakse in izjemne dosežke novinark in novinarjev. Nagrado za življenjski prispevek k razvoju slovenskega novinarstva je prejela novinarka TV Slovenija Lidija Hren. Nagrade za izstopajoče novinarske dosežke v letu 2024 so prejeli: Nika Kunaver, Pop TV, Anja Intihar, Delo, Urška Mlinarič, Večer, in Staš Zgonik, N1 Slovenija. Za izjemne dosežke v novinarski fotografiji je porota nagradila: za posamično fotografijo fotoreporterja Večera Roberta Balna, za reportažo Jako Gasarja, Dnevnik. Nagrade za dosežke mladih novinarjev, ki so v poklicu manj kot pet let, sta prejela Lara Draškovič, Slovenska tiskovna agencija, in Jon Knez, Večer.

Pohvali porote za izstopajoči novinarski dosežek v letu 2024 pa sta prejela Slavko Jerič, MMC RTV Slovenija in Univerzitetna redakcija Radia Študent. Pohvali porote s področja novinarske fotografije v letu 2024 sta prejela fotoreporterja Luka Kotnik, 24ur.com, in Blaž Samec, Delo.

ŠTEVILO UDELEŽENCEV	265
ŠTEVILO GLEDALCEV PRENOSA V ŽIVO	250
ŠTEVILO PREDAVATELJEV IN GOSTOV	21
ŠTEVILO DOGODKOV	8

Partnerji trinajste izdaje festivala so bili **Pro Plus, N1 Slovenija, Gorenjski glas, Al Jazeera Balkans, Siol.net, Delo, Slovenska tiskovna agencija in Večer**, finančno ga je s 4.800 evri podprlo tudi **ministrstvo za kulturo, Mestna knjižnica Kranj** pa nam je brezplačno odstopila prostor za izvedbo programa.

INSTITUCIONALNA PODPORA ACTIVE CITIZENS FUND

Društvo je bilo v letu 2021 uspešno na javnem razpisu za institucionalno podporo v sklopu programa [Active Citizens Fund](#), ki ga je izvedel upravljalec sklada (Zavod Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij), ki je bil izbran v postopku javnega naročila Urada za finančne mehanizme. Obdobje izvajanja podpore traja od 1. junija 2021 do 30. aprila 2024, celotni znesek podpore, ki ga bo društvo v tem obdobju prejelo, pa je 90 tisoč evrov.

V letu 2024 smo s pomočjo podpore ACF Slovenia nadaljevali izvajanje aktivnosti na področju povečanja spoštovanja avtorskih pravic novinarjev. Pogajanja med ZAMP in kliping agencijami, v katerih je kot predstavnik avtorjev sodeloval tudi DNS, in ki so se začela že v letu 2023, so se uspešno zaključila 28. novembra 2024, ko je bil podpisan skupni sporazum za uporabo avtorskih del za dejavnost klipinga.

Celo leto smo aktivno pozivali novinarje in novinarke kot avtorje ter izdajatelje medijev kot imetnike pravic k oddaji pooblastil ZAMP za uveljavljanje pravic iz klipinga in tudi pogojnih pooblastil za druge pravice, ki jih bo ZAMP uveljavljal v prihodnje. Do konca leta je bilo zbranih 400 pooblastil avtorjev. Da bo sporazum dejansko zaživel in da bodo avtorji po več kot desetletju prvič prejeli svoj delež

nadomestil, se morajo sistemu kolektivnega upravljanja pravic pridružiti tudi največji medijski izdajatelji, med njimi tudi RTVS in STA, ki smo ju kot javna medija tudi najbolj nagovarjali. V tem času smo izdajatelje medijev ozaveščali tudi o tako imenovani založniški pravici, ki jo morajo uveljavljati izdajatelji, novinarji pa so upravičeni do 50 % nadomestila.

NOVINARSKO ČASTNO RAZSODIŠČE

Pod okriljem društva in sindikata je tudi v letu 2024 uspešno delovalo Novinarsko častno razsodišče. Sprejelo je 33 odločitev. V 67 odstotkih obravnavanih primerov je ugotovilo kršitev. V letu 2024 se je povečal priliv novih pritožb in sicer za 12 pritožb.

V sklopu projekta Tiskovni sveti v digitalni dobi smo 23. januarja organizirali posvet o priložnostih in zadržkih za ustanovitev tripartitnega (novinarji, javnost, izdajatelji) tiskovnega oz. medijskega sveta v Sloveniji, ki bi vključeval predstavnike novinarjev, javnosti in izdajateljev. Razmislek o tem, zakaj v Sloveniji pri tem trenutno še ne sodelujejo izdajatelji, sta vodila Pieter Knapen iz Belgije in Laura Juntunen s Finske. Izsledki delavnice so bili podlaga za pripravo predloga državnega sofinanciranja mehanizma samoregulacije novinarskega poklica. Delavnica je bila tudi priložnost, da smo idejo tripartitnega medijskega sveta predstavili izdajateljem in ministrstvu za kulturo.

17. junija sta se predstavnici Novinarskega častnega razsodišča in DNS udeležili delavnice v Helsinkih, na kateri so sodelovale vse tri države vključene v projekt. Organizatorji so predstavili delovanje finskega in belgijskega medijskega sveta, kot tudi izkušnje drugih medijskih svetov in razloge izdajateljev za sodelovanje in financiranje sistema. Izkušnje smo izmenjali tudi udeleženci delavnice, ki medijskega sveta še nimamo. Projekt se je zaključil konec oktobra, ko smo s strokovnima nosilcema projekta uskladili strateško poročilo za Slovenijo. Poročilo je dejansko strateški načrt za vzpostavitev medijskega sveta v Sloveniji, v njem so odgovori na vse izzive in dileme, s katerimi bi se na podlagi preteklih izkušenj evropskih kolegov, lahko soočili tudi v Sloveniji. Naslednji korak je povabilo izdajateljem k pridružitvi sistemu in priprava vseh potrebnih postopkov (sprememba statuta, pravilnika ...)

Več informacij o delu razsodišča, vključno s poročili o delu, je dostopnih na spletni strani razsodisce.org.

SPLETNA PRISOTNOST

Najodmevnejše objave po številu obiskovalcev na spletni strani so bile:

[Odpuščanje novinarjev vodi v degradacijo novinarstva;](#)

[Napad na Primoža Cirmana, Necenzurirano.si;](#)

[Čestitamo čuvajem 2024!](#);
[Odpuščanje na Večeru napačna smer;](#)
[Po pandemiji spet razsaja Pipec.](#)

Najbolj (ob)iskane vsebine na spletni strani društva pa so bile tako kot v prejšnjem letu [program festivala Naprej/Forward](#), [Kodeks novinarjev Slovenije](#) in [primer izračuna akontacije dohodnine](#) za normiranca. Skupni obisk spletne strani novinar.com se je v primerjavi z letom 2023 izboljšal, stran je obiskalo 9.728 različnih uporabnikov, pri čemer je treba še vedno upoštevati spremenjen način beleženja obiskov in strožjo politiko piškotkov.

V Ljubljani, 17. marca 2025

pripravili Anastazia Stepić in Špela Stare
skrbnica članstva Društva novinarjev Slovenije in generalna sekretarka Društva novinarjev Slovenije

odobril Upravni odbor Društva novinarjev Slovenije

POJASNILA K RAČUNOVODSKIM IZKAZOM ZA DRUŠTVA:

- 1.) Materialno in finančno poslovanje je opredeljeno v internem aktu društva.
- 2.) Društvo uporablja SRS – 33 – 2006 Računovodske rešitve v DRUŠTVIH in invalidskih organizacijah in v nekaterih primerih pa upošteva tudi splošne računovodske standarda 2006. V primerih, ko je standard SRS – 33 - 2006 v nasprotju z novim Zakonom o društvih (Ur.l. št. 61/06) pa uporablja zakonske določbe.
- 3.) Društvo opravlja nepridobitno dejavnost in vodi knjige tako, da lahko poroča o nepridobitnem delu dejavnosti.
- 4.) Presežek prihodkov nad odhodki je porabljen v skladu s 3. odstavkom 24. člena Zakona o društvih, to je za uresničevanje ciljev oziroma za opravljanje nepridobitne dejavnosti, določene v splošnem aktu društva.
- 5.) Pregled zunanjega revizorja ni potreben, v skladu s 1. odstavkom 27. člena Zakona o društvih (Ur.l. št. 61/06.)
- 6.) Posamezne računovodske kategorije smo ugotavljali na naslednje načine:
 - Dolgoročnih rezervacij nismo oblikovali;
 - Zapadlih neporavnanih terjatev nismo odpisovali.
- 7.) Notranji finančni nadzor izvaja predsednik društva.